

*Załącznik do
Uchwały Nr VI/59/2019
Rady Gminy w Gnojniku
z dnia 26 kwietnia 2019 r.*

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2019 - 2021

GMINA GNOJNIK, 2019 ROK

I. WPROWADZENIE

Niniejszy Program jest kontynuacją programu wspierania rodziny realizowanego w Gminie Gnojnik w latach 2016-2018. Opracowany został w oparciu o art.176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2018r., poz. 998 z późn. zm.) w myśl, którego gmina zobowiązana jest do tworzenia gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.

Podstawowym założeniem Gminnego Program jest utworzenie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu ról opiekuńczo – wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do wypełnienia tych funkcji poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienia pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. W świetle założeń ustawy pomoc dziecku i jego rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielana przez właściwych specjalistów w ramach zintegrowanego lokalnego systemu. Realizowane w ramach programu zadania koncentrować się winny nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie, również w sytuacjach, gdy dziecko umieszczone zostanie poza rodziną biologiczną, w celu odzyskania przez nią funkcji opiekuńczej. Ważne jest, by działania i decyzje względem rodziny były podejmowane przy współpracy wyspecjalizowanych instytucji (pomoc społeczna, szkoła, sąd, policja). Pomoc rodzinom przeżywającym kryzys powinny świadczyć lokalne służby społeczne oraz inne podmioty działające na rzecz dziecka i rodziny, przy zachowaniu zasad wzajemnej współpracy oraz poszanowania godności wszystkich uczestników działań. Konsekwencją powyższego zapisu jest wprowadzenie trzyletniego programu wspierania rodziny w Gminie Gnojnik na lata 2019-2021. Priorytetem będzie stworzenie działań profilaktycznych i osłonowych tak, aby zapobiegać marginalizacji i społecznemu wykluczeniu rodzin. Świadczenie wsparcia dla rodzin zagrożonych społecznym obniżeniem standardu życia ma dać poczucie bezpieczeństwa i gwarancje wsparcia instytucjonalnego. Każdy potrzebujący powinien mieć zapewnione wsparcie i posiadać pewność, że może je otrzymać w instytucjach do tego celu powołanych.

Działania na rzecz rodziny to czynności skierowane do poszczególnych jej członków oraz kampanie prowadzone na rzecz całej wspólnoty. Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest utworzenie spójnego systemu wsparcia rodzin i dzieci, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, mających na celu przywrócenie im zdolności do wypełniania tych ról, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci.

Rodzina stanowi pierwsze i najważniejsze środowisko opiekuńczo wychowawcze dziecka. Każde dziecko do prawidłowego rozwoju potrzebuje rodziny, która otacza je miłością, zapewnia poczucie bezpieczeństwa i zaspakaja jego potrzeby. Z punktu widzenia potrzeb dziecka, rodzina jest podstawowym środowiskiem zapewniającym bezpieczeństwo emocjonalne, jest naturalnym środowiskiem wychowawczym, w którym główny element stanowią interakcje zachodzące między jej członkami. Rodzina w sposób świadomy i nieświadomy oddziałuje na osobowość dziecka, przekazuje mu swój system wartości, tradycje, poglądy, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie. Rodzina jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka. Pomyślny rozwój dziecka jest możliwy w prawidłowo funkcjonującej rodzinie. W przypadku jakiegokolwiek dysfunkcyjności rodziny dziecko ma prawo do specjalnej ochrony i pomocy państwa. Rodzina kształtuje osobowość młodego pokolenia, postawę społeczną i wyznacza koleje jego losu. Dlatego tak ważne jest zachowanie prawidłowych ról społecznych. Tylko „zdrowa” rodzina jest warunkiem wykreowania młodego pokolenia, które będzie miało poczucie własnej wartości, aspiracji, empatii jak również będzie fundamentem do budowania kolejnej prawidłowo funkcjonującej najmniejszej komórki społecznej.

Niewydolność wychowawcza, zanikanie poczucia bezpieczeństwa, narastanie konfliktów, rozpad rodziny powodują wzrost zjawisk negatywnych, które wymagają zewnętrznej ingerencji sił i środków społecznych. Długoletnie trwanie rodziny w sytuacji kryzysowej może spowodować całkowite zerwanie więzi rodzinnych i umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej. Mając na względzie, że rodzina biologiczna jest najbardziej sprzyjającą w prawidłowym rozwoju dziecka należy dołożyć wszelkich starań, aby ono najdłużej w niej pozostało. Dlatego tak ważne jest wsparcie dla rodziny, aby prawidłowo wykonywała swoje funkcje. Należy pamiętać, że wszelkie działania służb i instytucji

pracujących na rzecz dobra dziecka i rodziny powinny być zintegrowane i uwzględniać prawo do zachowania tożsamości dziecka i jego prawa do utrzymania kontaktów z rodzicami. Wszelkie działania powinny odbywać się za zgodą rodziny oraz z jej aktywnym udziałem w procesie zmian, z wykorzystaniem jej zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego, z zachowaniem zasady pomocniczości. Chodzi tutaj o wspólny wysiłek każdej ze stron zarówno członków rodzin jak i pracowników instytucji pomocy społecznej zmierzający do przywrócenia naturalnych więzów i normalizacji życia rodzinnego. W swoich działaniach pracownicy socjalni, aspiranci pracy rodziny mają za zadanie wspieranie i pomaganie, a nie zastępowanie rodziców w wypełnianiu przez nich funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Pozostawienie rodzin przeżywających trudności w pełnieniu swoich funkcji bez odpowiedniego wsparcia i pomocy specjalistycznej spowoduje wzrost zjawiska dalszej degradacji rodzin i skutkować będzie konsekwencjami na wielu płaszczyznach, którymi najbardziej zagrożone będą dzieci i ich przyszłość. W celu zapobiegania i rozwiązywania istniejących problemów z jakimi borykają się rodziny a także by móc je kompleksowo wspierać należy opracować gminny program wspierania rodziny, którego realizacja należy do zadań własnych gminy.

Zapisy Programu spójne są z aktami ustawodawstwa krajowego jak i lokalnego, takimi jak:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej,
2. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
3. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
4. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej,
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
6. Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
7. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii,
8. Ustawa z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowaniu dzieci,
9. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych,
10. Ustawa z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
11. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gnojnik na lata 2013-2020,
12. Gminny Program Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii.

II. DIAGNOZA ŚRODOWISKA I PROBLEMU.

1. Demografia w pigułce.

Wybrane dane statystyczne według danych ogłoszonych przez GUS, stan na 31 grudnia 2017 rok.

Gmina Gnojnik leży w województwie małopolskim, w powiecie brzeskim. Od północy sąsiaduje z miastem i gminą Brzesko, od wschodu z gminą Dębno, od południa z gminą Czehów, zaś od zachodu z leżącą już w powiecie bocheńskim gminą Nowy Wiśnicz. Zajmuje obszar 55 km² (dokładnie: 5489 ha). W skład Gminy wchodzi 7 sołectw: Biesiadki, Gosprzydowa, Gnojnik, Lewniowa, Uszew, Zawada Uszewska, Żerków .

Gminę Gnojnik zamieszkuje 7 965 mieszkańców, z czego 49,5% stanowią kobiety, a 50,5% mężczyźni. W latach 2002-2017 liczba mieszkańców wzrosła o 11,3%. Średni wiek mieszkańców wynosi 37,3 lat i jest mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa małopolskiego oraz mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Mieszkańcy gminy Gnojnik zawarli w 2017 roku 43 małżeństw, co odpowiada 5,4 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to wartość porównywalna do wartości dla województwa małopolskiego oraz więcej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,2 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców, 31,9% mieszkańców gminy Gnojnik jest stanu wolnego, 57,3% żyje w małżeństwie, 2,0% mieszkańców jest po rozwodzie, a 8,6% to wdowy/wdowcy.

Gmina Gnojnik ma dodatni przyrost naturalny wynoszący 32. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu 4,036 na 1000 mieszkańców gminy Gnojnik. W 2017 roku urodziło się 92 dzieci, w tym 48,9% dziewczynek i 51,1% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 336 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 1,23 i jest porównywalny do średniej dla województwa oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

W 2016 roku 51,5% zgonów w gminie Gnojnik spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 29,7% zgonów w gminie Gnojnik były nowotwory, a 3,7% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności gminy Gnojnik przypada 8,1 zgonów. Jest to znacznie mniej od wartości średniej dla województwa małopolskiego oraz znacznie mniej od wartości średniej dla kraju.

W 2017 roku zarejestrowano 61 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 50 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Gnojnik +11. W tym samym roku 2 osoby zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 0 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące +2. Z uzyskanych danych wynika że 61,2% mieszkańców gminy Gnojnik jest w wieku produkcyjnym, 22,9% w wieku przedprodukcyjnym, a 15,9% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Rodzina dysfunkcyjna jest to rodzina, która nie spełnia swych obowiązków względem dzieci. W takiej rodzinie na pierwszym miejscu zaspakajane są potrzeby rodziców a nie dzieci. Zaburzona jest również więź emocjonalna między członkami rodzin - są osoby ważniejsze, którym pozostali członkowie rodziny muszą się podporządkować. W takiej rodzinie nie można wyrażać swoich uczuć, myśli, pragnień. Każda rodzina dysfunkcyjna naraża swoje dziecko na szereg negatywnych emocji. Niejednokrotnie dzieci w tych rodzinach odbierane są jako balast dla rodziców ograniczający ich swobodę.

O rodzinie dysfunkcyjnej mówi się w sytuacji w której m. inn.:

- jedno bądź oboje rodziców jest uzależnionych od alkoholu,
- jedno bądź oboje rodziców stosuje przemoc emocjonalna (np. zastraszanie, szantaż) wobec pozostałych członków rodziny,
- jedno bądź oboje rodziców stosuje przemoc fizyczną (np. bije, popycha) wobec pozostałych członków rodziny,
- jedno bądź oboje rodziców stosuje przemoc seksualną, wystąpienie problemu wykorzystywania seksualnego wobec innego członka rodziny,
- występuje przewlekła choroba, a osoba chora wini za swój stan zdrowia pozostałych członków rodziny i stawia siebie w centrum uwagi.

Pracownicy socjalni jak również asystent rodziny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gnojniku w ramach wykonywanych swoich obowiązków podejmują działania na rzecz rodzin dysfunkcyjnych, przeżywające różne problemy. Wielokrotnie są to rodziny, które oprócz ubóstwa dotknięte są wieloma dysfunkcjami. Praca z takimi rodzinami wymaga od kadry pomocy społecznej wysokiego zaangażowania i profesjonalizmu i wycucia w podejmowanych działaniach.

Jednym z nowatorskich rozwiązań w systemie pomocy społecznej jest instytucja asystenta rodziny. Ustawodawca daje możliwość zatrudnienia asystenta rodziny do pracy w rodzinie i na rzecz rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej. Główną rolą asystenta rodziny jest całościowe wspieranie rodziny wychowującej dzieci zagrożone wykluczeniem społecznym, poprzez zmianę stosunku osób w rodzinie do własnej sprawności, podniesienie ich samooceny, wzbudzenie wiary we własne siły, a także pomoc w wykonywaniu najprostszych czynności, składających się na proces prowadzenia gospodarstwa domowego. Działania asystenta mają wspomagać rozwój kompetencji wszystkich członków rodziny, zarówno rodziców jak i dzieci. Dlatego ma tu ogromne znaczenie indywidualne podejście do rodziny i jej problemów. Ważne jest jednak podkreślenie, że nie jest rolą asystenta rodziny przejmowanie działań za rodzinę a jedynie jej wspieranie w wykonywaniu określonych obowiązków jak i podjętych działaniach. Asystent wskazuje jakie efekty przyniesie ich praca oraz ukierunkowuje te działania w taki sposób, aby przyniosły zamierzone efekty.

Nadrzędnym celem pracy asystenta rodziny jest pomoc rodzinie w zachowaniu jej integralności. Na

pracę z rodziną składa się ocena sytuacji, planowanie i realizacja zadań mających na celu poprawę funkcjonowania rodziny w obszarze ekonomiczno-socjalnym, opiekuńczo-wychowawczym i społecznym. W tym celu asystent rodziny wspólnie z członkami rodziny opracowuje plan pracy, który następnie jest realizowany. Z planem pracy zapoznaje się również pracownik socjalny. Na uwagę zasługuje fakt, że do pracy z asystentem rodziny w głównej mierze kierowane są te rodziny, u których występuje zagrożenie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej

W Gminie Gnojnik w roku 2017 wsparciem asystenta rodziny objęte było 13 rodzin natomiast w 2018 roku 11 rodzin.

2. Diagnoza sytuacji rodzin korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gnojniku oraz Urzędu Gminy w Gnojniku

Diagnoza lokalna dotycząca dysfunkcyjności rodzin w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych została dokonana w oparciu o dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gnojniku oraz Urzędu Gminy w Gnojniku wg stanu na dzień 31 grudnia danego roku.

Tabela Nr 1. Najczęstsze przyczyny udzielania pomocy przez GOPS w Gnojniku

Powody udzielania pomocy przez GOPS w Gnojniku	2017 rok		2018 rok	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ogółem	348	975	368	899
Ubóstwo	89	272	96	293
Bezdomność	0	0	0	0
Bezrobocie	54	156	48	119
Niepełnosprawność	41	72	49	86
Długotrwała lub ciężka choroba	122	335	138	281
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	21	81	17	69
Przemoc w rodzinie	9	32	9	30
Alkoholizm	12	27	11	21
Trudności w przystosowaniu po zwolnieniu z zakładu karnego	1	2	1	1
Zdarzenie losowe	2	7	3	11

źródło : opracowanie własne GOPS Gnojnik

Jak wskazuje przedstawiona analiza, najczęstszym powodem do korzystania przez rodziny ze świadczeń pomocy społecznej jest długotrwała lub ciężka choroba, niskie dochody, bezrobocie niepełnosprawność, a także bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Podejmowanie działań na rzecz rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi jest traktowane przez służby społeczne priorytetowo, gdyż w dużej mierze dotyczy najmłodszych mieszkańców gminy czyli dzieci.

Część dzieci z rodzin będących pod opieką Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej objętych jest pomocą w formie dożywiania w ramach rządowego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” W roku 2018 programem objęto 226 uczniów w tym 28 w trybie udzielania pomocy w formie posiłku bez wydawania decyzji administracyjnej i bez przeprowadzania wywiadu środowiskowego. Łącznie w ramach programu w zakresie dożywiania udzielono 34.312 świadczeń.

Tabela. Nr 2. Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą w latach 2017-2018

Wyszczególnienie	2017 rok		2018 rok	
	Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych i zadań zleconych	238	779	265
Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania	0	0	28	33
Pomoc Państwa w zakresie dożywiania w formie posiłku	117	535	110	492
Pomoc Państwa w zakresie dożywiania w formie zasiłku celowego	0	0	0	0

źródło : opracowanie własne GOPS Gnojnik

Rodzina znajduje się w centrum polityki społecznej rządu. Tkwi w niej potencjał, który jest źródłem rozwoju naszego kraju. Ministerstwo podejmuje więc liczne działania z zakresu polityki państwa na rzecz dziecka i rodziny. Jednym z nich są świadczenia rodzinne

Przyznanie prawa do zasiłku rodzinnego uzależnione jest między innymi od spełnienia kryterium dochodowego. Świadczenia rodzinne przysługują obywatelom polskim i cudzoziemcom, jeżeli zamieszkują na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres zasiłkowy, w którym otrzymują świadczenia rodzinne, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej i spełniają wszystkie ustawowe warunki, od których uzależnione jest przyznanie prawa do świadczeń.

Tabela. Nr 3. Rzeczywista liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych i opiekuńczych w latach 2017-2018

Wyszczególnienie	Liczba rodzin w 2017 roku	Liczba rodzin w 2018 roku
Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami	426	423
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka tzw. „Becikowe”	77	76
„Za życiem”	0	2
Zasiłek dla opiekuna	18	15
Zasiłki pielęgnacyjne	166	178
Świadczenia z Funduszu Alimentacyjnego	21	20

źródło : opracowanie własne GOPS Gnojnik

Z rodzin uprawnionych do pobierania świadczeń rodzinnych największą grupę stanowią pobierający zasiłki rodzinne na 2 dzieci w dalszej kolejności na 1, 3, 4 i więcej najliczniejszą grupę stanowią rodziny o dochodach w granicach do 400 zł miesięcznie, następnie rodziny z dochodem w granicach 400-547 zł, kolejno rodziny z dochodem 547-674 zł miesięcznie na osobę oraz rodziny nie osiągające dochodu w ogóle. Istotne finansowe wsparcie dla matek nigdzie nie ubezpieczonych stanowi świadczenie rodzicielskie przyznawane niezależnie od dochodu do czasu ukończenia przez dziecko 1r. życia oraz zastosowanie mechanizmu „złotówka za złotówkę” dla rodzin, których dochód przekroczył ustawowe kryterium dochodowe uprawniające do świadczeń rodzinnych.

Z dniem 1 stycznia 2017r weszła w życie Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem” - przepisy prawa dotyczą wsparcia w zakresie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej oraz instrumentów polityki na rzecz rodziny. Należy tu wymienić zapewnienie dostępu do informacji w zakresie rozwiązań wspierających rodziny oraz kobiety w ciąży, jednorazowe świadczenia z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalna chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie

porodu, odpowiednich świadczeń opieki zdrowotnej dla dziecka, ze szczególnym uwzględnieniem dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalna choroba zagrażająca jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Ustawa zakłada także, że rodziny uprawnione mogą zostać objęte pomocą asystenta rodziny, o którym mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Nowe rozwiązanie prawne zapewnia dostęp do poradnictwa w zakresie wspierania rodziny. W jego ramach można skorzystać ze wsparcia psychologicznego, pomocy prawnej, a także poradnictwa w zakresie przewycięzania trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka, dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej. Dostępną pomoc koordynować ma asystent rodziny, którego zadaniem będzie wsparcie i towarzyszenie emocjonalne, zapoznanie kobiety w ciąży i rodziny z Informatorem „Uprawnienia w ramach ustawy dla kobiet w ciąży i rodzin Za życiem” dotyczącym możliwości wsparcia, opracowania wspólnie z kobietą i rodziną indywidualnego katalogu możliwego wsparcia, koordynacja poradnictwa i wsparcia dla kobiet i rodzin, występowanie do podmiotów w celu umożliwienia skorzystania ze wsparcia.

Z analizy danych zawartych Nr. 3 można wywnioskować, że na przestrzeni ostatnich dwóch lat liczba rodzin korzystających ze świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego, które są wypłacane na podstawie przepisów „Ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów” nieznacznie się zmniejszyła. W 2017 roku do tego rodzaju świadczeń uprawnionych było rodzin 21 natomiast w 2018 roku wypłacono świadczenia dla 20 rodzin .

Budżety domowe rodzin dość poważnie zasilają świadczenia wychowawcze 500+. Program Rodzina 500 plus to nieopodatkowane 500zł miesięcznie na każde drugie i kolejne dziecko, bez kryterium dochodowego. Rodziny o niskich dochodach otrzymają wsparcie także na pierwsze lub jedyne dziecko w przypadku spełnienia kryterium dochodowego. To nawet 6.000 zł netto rocznego wsparcia dla dziecka. Świadczenie wychowawcze to wsparcie długofalowe. Program Rodzina 500 plus to systemowe wsparcie polskich rodzin.

Natomiast program „Dobry Start” to inwestycja w edukację polskich dzieci. To 300zł jednorazowego wsparcia dla wszystkich uczniów rozpoczynających rok szkolny. Rodziny otrzymają świadczenie bez względu na dochód. Tym wsparciem rząd polski zaplanował w 2018 roku wsparcie dla 4,6 miliona uczniów.

Zgodnie z zapisami ustawowymi wysokości tych świadczeń nie są uwzględniane w dochodzie rodziny ubiegającej się o świadczenia z pomocy społecznej.

Skalę rodzin z Gminy Gnojnik korzystających z pomocy w latach 2017/2018 w ramach świadczeń wychowawczych obrazuje poniższa tabela.

Tabela. Nr 4. Świadczenia wychowawcze w Gminie Gnojnik w latach 2017-2018

Wyszczególnienie	Rok 2017		Rok 2018	
	liczba rodzin	liczba dzieci	liczba rodzin	liczba dzieci
Świadczenia 500+	716	1226	716	1230
Świadczenia 300+	0	0	741	1239

źródło : opracowanie własne GOPS Gnojnik

Kolejną kategorią świadczonej rodzinom z dziećmi pomocy jest wsparcie dla uczniów w ramach pomocy materialnej o charakterze socjalnym w formie jednorazowego stypendium szkolnego na pokrycie wydatków związanych z procesem edukacyjnym Pomoc materialna udzielana jest uczniom w celu zmniejszenia różnic w dostępie do edukacji oraz umożliwienie pokonywania barier dostępu do edukacji wynikającej z trudnej sytuacji materialnej ucznia.

Prawo do stypendium szkolnego posiada uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej, wynikającej z niskich dochodów w rodzinie, a w szczególności, gdy w rodzinie występuje bezrobocie, niepełnosprawność, ciężka lub długotrwała choroba, wielodzietność alkoholizm, narkomania lub

inne okoliczności uzasadniające pomoc. Miesięczna wysokość dochodu na osobę w rodzinie ucznia uprawniająca do ubiegania się o stypendium szkolne nie może być większa niż kwota kryterium dochodowego na osobę w rodzinie o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt.2 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej

Tabela. Nr 5. Pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów z terenu gminy Gnojnik w latach 2017-2018

Wyszczególnienie	Rok szkolny 2017/2018		Rok szkolny 2018/2019	
	Liczba rodzin	Liczba uprawnionych uczniów	Liczba rodzin	Liczba uprawnionych uczniów
Jednorazowego stypendium szkolnego na pokrycie wydatków związanych z procesem edukacyjnym	64	133	59	138
Zasiłek szkolny- w przypadku zaistnienia zdarzenia losowego powodującego przejściowo trudną sytuację materialną ucznia	0	0	0	0
Razem	64	133	59	138

źródło : opracowanie własne GOPS Gnojnik

Ważnym instrumentem polityki edukacyjnej i integracyjnej oraz wyrównywania szans rozwojowych jest edukacja przedszkolna. Dla dzieci, których rozwój przebiega nieharmonijnie przedszkole jest szansą na wczesne wspieranie rozwoju w sferze poznawczej i społecznej. Edukacja przedszkolna i szkolna w gminie Gnojnik realizowana jest w 7 placówkach publicznych w tym: 3 szkołach podstawowych, w 2 zespołach szkół i przedszkoli oraz w 2 przedszkolach a także w 1 placówce niepublicznej tj. Niepubliczne Przedszkole *Delfinek w Gnojniku*.

Poniższa tabela obrazuje liczbę dzieci w poszczególnych placówkach oświatowych.

Tabela nr 6. Uczniowie szkół podstawowych oraz oddziałów gimnazjalnych w gminie Gnojnik

Lp.	Nazwa placówki	Liczba uczniów szkół podstawowych		Liczba uczniów oddziałów gimnazjalnych	
		roku szkolnym 2017/2018	roku szkolnym 2018/2019	roku szkolnym 2017/2018	roku szkolnym 2018/2019
1	Publiczna Szkoła Podstawowa w Gnojniku	223	263	95	44
2	Publiczna Szkoła Podstawowa w Uzwi	173	196	56	37
3	Zespół Szkół i Przedszkola w Lewniowej	115	128	33	17
4	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Biesiadkach	95	108	0	0
5	Publiczna Szkoła Podstawowa w Gosprzydowej	62	70	0	0

Tabela nr 6 cd. Dzieci w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych klas „0” w gminie Gnojnik.

		roku szkolnym 2017/2018	roku szkolnym 2018/2019
1	Publiczne Przedszkole w Gnojniku	121	104
2	Publiczne Przedszkole w Uszwi	98	90
3	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Biesiadkach	49	52
4	Zespół Szkół i Przedszkola w Lewniowej	39	43
5	Publiczna Szkoła Podstawowa w Gosprzydowej	9	14
6	Niepubliczne Przedszkole Delfinek	66	64

źródło : opracowanie własne na podstawie danych UG Gnojnik

Placówki oświatowe z terenu gminy ściśle współpracują z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Gnojniku. Wspierają one również rodziny w sferze opiekuńczo wychowawczej. Ich celem prócz edukacji, która jest ich głównym i priorytetowym zadaniem, jest także wspieranie rodziców w wychowaniu młodego pokolenia. W placówkach oświatowych realizowanych jest szereg przedsięwzięć, programów, akcji profilaktycznych i edukacyjnych, które mają na celu pokazanie młodemu pokoleniu wartości jakimi powinni kierować się w swoim życiu. Bardzo dużo porusza się kwestii dotyczących szkodliwości nadużywania alkoholu, narkotyków jak również neguje się zachowania noszące znamiona przemocy.

Problem przemocy dotyka również rodziny zamieszkujące na terenie gminy Gnojnik niezależnie od wykształcenia, statusu ekonomicznego czy też wykonywanego zawodu. Dlatego tak trudne jest podejmowanie działań mających na celu zdiagnozowanie problemu, jak również tych które mają na celu zatrzymanie zjawiska przemocy. Dodatkowym utrudnieniem w realizacji zadań jest brak współpracy rodzin w zakresie przezwyciężenia problemów z jakimi przyszło się im zmierzyć. Rodziny dotknięte przemocą otrzymują pomoc i wsparcie w ramach prac grup roboczych *Zespołu Interdyscyplinarnego w Gnojniku*. Członkowie Zespołu, będąc równocześnie przedstawicielami: policji, oświaty, ochrony zdrowia, ośrodka pomocy społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych a także organizacji pozarządowej na spotkaniach grup roboczych wspólnie z osobą, która jest dotknięta przemocą w rodzinie opracowują indywidualny plan pomocy. Działania podejmowane są także wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zespół Interdyscyplinarny w Gnojniku został powołany jest zarządzeniem Wójta Gminy Gnojnik, do jego głównych celów należy:

- budowanie lokalnego systemu opieki i wsparcia dla rodziny i dziecka zgodnie z zapisami ustawy;
- wypracowanie standardów współpracy przedstawicieli różnych grup zawodowych i społecznych pracujących i zajmujących się problematyką przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym.

W gminie Gnojnik podejmowane są interwencje w środowisku w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty” zakres działania obrazuje poniższa tabela

Tabela nr 7. Niebieska Karta w gminie Gnojnik

Uruchomionych przez:	Liczba formularzy Niebieskich Kart sporządzonych w	
	2017 roku	w 2018 roku
Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnojniku	1	3

Policję	21	21
Komisję Rozwiązywania Problemów alkoholowych	0	0
Przedstawicieli oświaty	0	0
Przedstawicieli Ochrony zdrowia	0	0
Wniosek do Sadu o wgląd w sytuację rodziny	0	0
Liczba kart kontynuowanych z lat ubiegłych	0	8
Liczba zakończonych Niebieskich Kart w tym z tytułu:	14	27
ustania przemocy w rodzinie	14	17
Liczba NK zakończonych i ponownie wszczętych	1	3

źródło : opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego w Gnojniku

W roku 2018 odbyło się 7 spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego, powołano 6 grup roboczych. Średni czas pracy z jedną rodziną objętą procedurą NK wynosił 4,8 miesiąca. W 9 przypadkach zakończenie procedury NK nastąpiło do 3 miesięcy włącznie, w 18 przypadkach do 11 miesięcy. Należy podkreślić, że po zakończeniu procedury NK prowadzony jest monitoring rodziny przez okres średnio trzech miesięcy. Monitoring ten prowadzony jest przez Przewodniczącego ZI przy współpracy z dzielnicowymi a także pracownikami socjalnymi GOPS w Gnojniku.

W sytuacjach kryzysowych, gdy rodzina nie jest w stanie poradzić sobie z problemami zachodzi konieczność udzielenia jej pomocy m.in. poprzez stworzenie sprawnie funkcjonującego systemu poradnictwa specjalistycznego. Na podstawie zapisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz w związku z zadaniem związanym z udzieleniem rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnojniku zawarł porozumienie partnerskie z Parafia Rzymskokatolicką p.w. NMP Matki Kościoła i św. Jakuba Ap. W Brzesku, w ramach którego dzieci z gminy Gnojnik mogły nieodpłatnie korzystać z miejsc w Świetlicy Profilaktyczno-Wychowawczej – Placówki Wsparcia Dziennego i uczestniczyć w realizowanym przez placówkę zadania pod nazwą „Pomoc dzieciom z grup ryzyka realizowana w formie zajęć opiekuńczo wychowawczych w placówce wsparcia dziennego” ze wsparcia placówki korzystało 1 dziecko.

Rodziny dotknięte przemocą w rodzinie mają również możliwość korzystania z miejsca w ośrodku wsparcia a także skorzystania z bezpłatnej pomocy specjalistów OIK przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Brzesku. Gmina posiada regulacje dotyczące procedury zapewnienia i postępowania w sytuacji konieczności zapewnienia miejsc osobom/rodzinom w ośrodku wsparcia. Określone zostały również zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia i mieszkaniach chronionych.

Zdarzają się sytuacje, że pomimo szeroko rozumianej pracy socjalnej świadczonej na rzecz rodziny zachodzi konieczność umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Konwencja o prawach dziecka ratyfikowana przez Polskę w 1991 roku stanowi, że „Dziecko pozbawione czasowo lub na stałe swego środowiska rodzinnego lub, gdy ze względu na swoje dobro nie może pozostawać w tym środowisku, będzie miało prawo do specjalnej ochrony i pomocy ze strony państwa. Taka opieka może oznaczać adopcję, polegać na umieszczeniu w rodzinie zastępczej lub, gdy jest to niezbędne w odpowiedniej instytucji”. Prawo to zapisane jest również w najwyższej rangi akcie normatywnym jakim jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, w której a art. 72 ust. 2 jest zapisane „dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych”.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej stanowi, że w przypadku niemożliwości zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców zostaje ono umieszczone w pieczy zastępczej.

Pieczą zastępczą może być sprawowana w formie:

- rodzinnej
- instytucjonalnej

Przez rodzinną pieczę zastępczą rozumie się rodziny zastępcze w tym spokrewnione, niezawodowe, zawodowe a także rodzinne domy dziecka.

Instytucjonalna piecza zastępcza to natomiast placówki opiekuńczo wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyła na gminy obowiązek udziału finansowego w kosztach związanych z umieszczeniem dziecka w szeroko rozumianej pieczy zastępczej. Wydatki z tym związane kształtują się na poziomie 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej, 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej, 50% w trzecim i w następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej, wydatków na opiekę i wychowanie dziecka.

Według analizy pracowników socjalnych bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych z diagnozowano w roku 2017 w 21 środowiskach natomiast w roku 2018 w 17 środowiskach, przy czym większość tych rodzin przy zapewnieniu wsparcia GOPS jest w stanie zapewnić dziecku właściwy rozwój fizyczny i duchowy, co daje szansę na pozostawienie dziecka w rodzinie naturalnej. Po dokonaniu dogłębnej analizy powyższych środowisk przez pracowników socjalnych należy zaznaczyć, że istnieje zagrożenie, iż działania podejmowane przez ośrodek okażą się niewystarczające, między innymi z uwagi na brak współpracy rodziny.

Gdy dochodzi do sytuacji, w której rodzice zostają trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub władza ta została ograniczona, sąd postanawia o ustanowieniu nad dzieckiem opieki zastępczej i umieszczeniu poza rodziną biologiczną. Aktualnie z terenu gminy Gnojnik w niezawodowej rodzinie zastępczej przebywa 1 dziecko, w rodzinie zastępczej zawodowej przebywa 2 dzieci natomiast 3 dzieci jest umieszczone w spokrewnionej rodzinie zastępczej. Ośrodek Pomocy wraz z pracownikami Powiatowego Centrum Pomocy Społecznej w Brzesku prowadzi systematyczną pracę socjalną z rodzinami tych dzieci pod kątem monitoringu sytuacji dzieci w nowych rodzinach, a także możliwości ich powrotu do rodzin biologicznych.

Zasadne i bardzo istotne jest podjęcie stosownych rozwiązań, które będą miały na celu zapobieganie rozszerzaniu się problemu jak również jego systematycznemu niwelowaniu. Udzielenie pomocy nie powinno ograniczyć się zatem tylko do sytuacji kryzysowych. Należy podejmować działania o charakterze prewencyjnym i profilaktycznym. Głównym zadaniem i istotą działań pomocowych powinno być przeciwdziałanie umieszczania dzieci w pieczy zastępczej. Należy za wszelką cenę dać dzieciom szansę na wzrastanie i uczenie się prawidłowych relacji rodzinnych i na szczęśliwe dzieciństwo.

Mając na uwadze rodzinę musimy spojrzeć na nią szerzej nie ograniczając się tylko do tzw. rodzin dysfunkcyjnych. W obecnej sytuacji demograficznej naszego kraju, mając na uwadze proces starzenia się społeczeństwa, należy podjąć wszelkie działania promujące rodzicielstwo. Jednym z takich działań naszego państwa jest ustanowienie rządowego programu dla rodzin wielodzietnych. W ramach tego programu funkcjonuje ogólnopolska Karta Dużej Rodziny, która przysługuje rodzinie z przynajmniej trójką dzieci, niezależnie od dochodu. Karta jest wydawana bezpłatnie, każdemu członkowi rodziny. Rodzice mogą korzystać z karty dożywotnio, dzieci do osiemnastego roku życia lub do ukończenia nauki, maksymalnie do osiągnięcia 25 lat. Dzieci legitymujące się orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności na czas jego trwania. Karta Dużej Rodziny oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień, świadczonych przez instytucje państwowe podległe ministerstwom oraz podmioty prywatne na podstawie pisemnej umowy z Ministerstwem Pracy. Na terenie Gminy Gnojnik realizatorem programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnojniku.

Tabela nr 8. Karta Dużej Rodziny w gminie Gnojnik

<i>Karta Dużej Rodziny</i>		
	<i>2017 rok</i>	<i>2018 rok</i>
Liczba rodzin	24	29

Liczba osób w rodzinach	125	154
-------------------------	-----	-----

źródło : opracowanie własne GOPS Gnojnik

Duże znaczenie w promowaniu rodziny i działań zmierzających do jej zintegrowania mają również organizacje pozarządowe. Na terenie gminy Gnojnik w tym zakresie działają stowarzyszenia, które pozyskują środki na szereg przedsięwzięć. Z organizowanych działań korzystają nie tylko dzieci i rodziny objęte asystenturą ale także inne dzieci z terenu całej gminy. Zasadniczym celem podejmowanych działań jest wspieranie zajęć rozwojowych dla dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez aktywne i twórcze spędzanie czasu wolnego zarówno podczas dni nauki szkolnej jak i w okresie wakacji.

Bardzo dużym zainteresowaniem lokalnej społeczności cieszą się przedsięwzięcia organizowane przez Centrum Kultury Sportu w Gnojniku. Szereg organizowanych pikników, koncertów, spotkań z ciekawymi ludźmi daje możliwość wspólnego spędzania czasu zarówno z rówieśnikami jak i z rodziną. Dostępne kółka zainteresowań uczą dzieci organizacji czasu wolnego jak i w dużej mierze rozwijają ich pasie i zainteresowania.

III. ANALIZA SWOT GMINNEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZIN.

Analiza stanowi podstawę do określenia na jakich płaszczyznach życia rodzin należy podjąć działania, aby rodzina prawidłowo funkcjonowała i stanowiła pozytywne środowisko rozwoju młodego człowieka. Wobec tak skomplikowanych i zawitych problemów wskazane jest zastosowanie pracy socjalnej prowadzonej w celu wprowadzenia i wzmocnienia zmiany.

Podejmując rozważania na temat roli rodziny w systemie profilaktyki, trzeba zdawać sobie sprawę z aktualnych zagrożeń, jak rozwój cywilizacji. Postawy wielu ludzi nacechowane są lękiem przed przyszłością, rozczarowaniem. Wiele małżeństw się rozpada. Rodzice są zapracowani, nie zwracają uwagi na potrzeby dziecka (głównie emocjonalne). Coraz bardziej widoczne są różnice pomiędzy bogatymi a biednymi. Najbardziej przez ten stan rzeczy cierpią dzieci, które pozostawione „same sobie” podejmują działania dewiacyjne, które prowadzą do niedostosowania społecznego.

Analiza SWOT to jedna z najpopularniejszych technik analitycznych, służących do porządkowania informacji. Skupia się ona głównie na odpowiedzi na pytania:

- Czy obecny stan zasobów gminy stanowi silną czy słabą stronę, tzn. czy jest czynnikiem ułatwiającym czy utrudniającym rozwój?
- Jakie szanse i zagrożenia dla gminy płyną z jej kontaktów z bliższym lub dalszym otoczeniem?

Analiza tych czynników pozwala na ocenę, jaki typ działań jest najbardziej użyteczny w osiągnięciu założonych celów. Jakościowa analiza sytuacji rodziny, dziecka i systemu opieki oraz prawdopodobnej przyszłej sytuacji pozwala na ukierunkowanie działań w ten sposób, by sprzyjały one osiągnięciu założonego celu.

<i>Mocne strony</i>	<i>Słabe strony</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja zapisów Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gnojnik na lata 2013-2020, Gminnego Programu Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii, uchwalanego corocznie przez Radę Gminy Gnojnik • Działalność profilaktyczna i edukacyjna Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów 	<ul style="list-style-type: none"> • Ubóstwo • Bierna postawa osób i rodzin wobec problemów występujących w ich rodzinie, niechęć do nawiązywania współpracy z placówkami niosącymi pomoc w tym zakresie • Utrudniony dostęp do poradnictwa specjalistycznego (terapeuta, psychiatra, mediator rodziny) – dojazd do miasta powiatowego przy jednoczesnym niechętnym korzystaniu z usług

<p>Alkoholowych</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aktywnie działający Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz powoływanych grup roboczych • Profesjonalizm i aktywna współpraca instytucji wspierających rodzinę (GOPS, PCPR, Policja, Sąd, organizacje pozarządowe, służba zdrowia, oświata, kościół katolicki, CK Gnojnik) • Wsparcie rodzin przez asystenta rodziny • Dostęp do poradnictwa specjalistycznego m.in. prawnika • Funkcjonowanie na terenie powiatu brzeskiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej • Dobre rozeznanie środowiska lokalnego przez pracowników służb pomocy społecznej, policji, pracowników oświaty • Doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników działających na rzecz rodziny • Wsparcie stypendialne dla dzieci i młodzieży • Liczne oddziaływania profilaktyczne prowadzone we współpracy z placówkami oświaty • Szeroka oferta zajęć pozalekcyjnych(CK Gnojnik, biblioteka, placówki oświatowe) • Zaangażowanie w rozwiązywanie problemów społecznych organizacji pozarządowych działających na terenie gminy. 	<p>w miejscowości gminnej</p> <ul style="list-style-type: none"> • Brak Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego dla osób dotkniętych przemocą oraz uzależnionych od alkoholu i środków psychoaktywnych, w których dyżury pełnić mogli by np.: psycholog, pedagog, policjant, pracownicy socjalni. • Brak gotowości rodzin do zmiany stylu życia • Brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych, odrzucanie autorytetu szkoły/ nauczyciela • Brak świadomości społecznej o potrzebach i możliwościach w zakresie opieki rodziny zastępczej • Ograniczone środki finansowe na realizację założonych programów • Wyuczona bezradność i roszczeniowość, uzależnienie od pomocy instytucjonalnej (głównie finansowej) i brak współpracy ze strony rodzin w zakresie rozwiązywania problemów • Brak mieszkań socjalnych • Brak zaplecza zabezpieczającego egzekucje eksmisji sprawców przemocy w rodzinie • Brak Poradni Rodzinnej • Niekorzystne prognozy demograficzne
<p><i>Szanse</i></p>	<p><i>Zagrożenia</i></p>
<ul style="list-style-type: none"> • Edukacja rodziców głównie w zakresie wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej • Wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę • Możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych na realizację zadań. • Rosnące wsparcie finansowe dla rodzin o charakterze socjalnym • Możliwość zatrudnienia pełnoetatowego asystenta rodziny GOPS • Systematyczne podnoszenie kwalifikacji 	<ul style="list-style-type: none"> • Niestabilność prawa dotyczącego polityki społecznej, niespójność, częste zmiany i trudności w interpretacji przepisów • Zanik więzi i tradycji rodzinnych, „pęd życia” • Wzrost kosztów utrzymania rodzin • Rozpad związków (rozwoły separacje, wyjazdy za granicę) • Zatrudnienie niezgodne z kwalifikacjami , daleko poza miejscem zamieszkania bądź wymagające pełnej dyspozycyjności

<p>przez pracowników GOPS oraz pracowników służb wspierających rodzinę</p> <ul style="list-style-type: none"> • Edukacja rodziców, w szczególności poprzez treningi umiejętności rodzicielskich, radzenia sobie ze stresem, agresją, bezradnością, zarządzania budżetem domowym • Wzmacnianie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę 	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost patologicznych zachowań wśród dzieci i młodzieży, narastająca przemoc • Zaniedbania obowiązków opiekuńczo wychowawczych przez rodziców • Uzależnienie rodzin od pomocy społecznej oraz zjawisko „dziedziczenia biedy” • Uzależnienie członków rodziny od alkoholu, środków odurzających, Internetu • Brak środków finansowych na zatrudnienie pełnoetatowego asystenta rodziny • Niewystarczająca ilość środków finansowych na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej • Wzrost liczby zadań zleczanych samorządom gminnym bez zabezpieczenia środków finansowych • Wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży
--	--

IV. ADRESACI PROGRAMU.

Odbiorcami działań ujętych w Programie są rodziny zamieszkałe na terenie Gminy Gnojnik wychowujące dzieci i przeżywające trudności w sferze opiekuńczo-wychowawczej, których same nie mogą pokonać, a także rodziny, których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej i wyrażają chęć współpracy na rzecz odzyskania opieki nad dzieckiem i jego powrotu do domu rodzinnego. Odbiorcami programu są również rodziny, w których wychowuje się dziecko, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

W szczególności Program jest skierowany do:

- rodzin bezradnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i niezaradnych życiowo,
- rodzin żyjących w niedostatku materialnym, w tym bezrobotnych,
- rodzin dotkniętych uzależnieniami i przemocą,
- rodzin z dziećmi zagrożonymi niedostatkiem społecznym.

Wszystkie dzieci wymagają ochrony ich praw i wolności oraz pomocy dla zapewnienia harmonijnego rozwoju i przyszłej samodzielności życiowej. Szczególnej uwagi wymagają dzieci i młodzież z rodzin niewydolnych wychowawczo. Dysfunkcje rodziny, spowodowane w głównej mierze uzależnieniami, przyczyniają się do powstawania znacznych strat rozwojowych dzieci żyjących w tych rodzinach. Niewydolność rodziców zaburza zaspokajanie podstawowych potrzeb rozwojowych dziecka, prowadzi między innymi do niepowodzeń szkolnych oraz izolacji społecznej dlatego tak ważny jest rozwój zintegrowanego systemu pomocy w zakresie wspierania rodzin przeżywających trudności, w szczególności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

IV. CELE PROGRAMU.

1. CEL GŁÓWNY:

Wspieranie rodzin przeżywających trudności w szczególności w wypełnianiu

swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz zapobieganie dysfunkcjonalności rodzin.

2. CELE SZCZEGÓŁOWE:

1. Zapewnienie wsparcia rodzinom biologicznym w właściwym pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec swoich dzieci.
2. Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych jak i rodzinie, w której u dziecka zdiagnozowano ciężkie nieodwracalne upośledzenie lub nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, wsparcia i pomocy asystenta rodziny.
3. Umożliwienie powrotu dzieciom przebywającym w pieczy zastępczej do rodziny biologicznej.
4. Szkolenie i podnoszenie kwalifikacji zawodowych szeroko rozumianej kadry pomocy społecznej ukierunkowanej na pomoc dziecku i rodzinie.
5. Zabezpieczanie podstawowych potrzeb bytowych rodzin z dziećmi.
6. Diagnoza i monitoring skali potrzeb i problemów rodzin z dziećmi w celu poprawy jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców.

Nazwa zadania	Czas realizacji	Podmiot realizujący	Wskaźnik realizacji	Źródło finansowania
<p>1. Zapewnienie wsparcia rodzinom biologicznym w właściwym pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec swoich dzieci.</p> <p>2. Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych jak i rodzinie, w której u dziecka zdiagnozowano ciężkie nieodwracalne upośledzenie lub nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, wsparcia i pomocy asystenta rodziny.</p> <p>3. Umożliwienie powrotu dzieciom przebywającym w pieczy zastępczej do rodziny biologicznej.</p> <p>4. Szkolenie i podnoszenie kwalifikacji zawodowych szeroko rozumianej kadry pomocy społecznej ukierunkowanej na pomoc dziecku i rodzinie.</p>				
Zatrudnienie asystentów rodziny zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.	2019-2021	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnojniku	Liczba zatrudnionych asystentów Liczba rodzin, którym przydzielono asystenta rodziny	Środki własne, Środki zewnętrzne
Monitoring sytuacji rodzin zagrożonych dysfunkcjami/rodzin dysfunkcyjnych oraz analiza zjawisk rodzących potrzebę ubiegania się o pomoc.	2019 - 2021	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnojniku	Przyczyny udzielania pomocy. Liczba przeprowadzonych wywiadów środowiskowych.	Środki własne, Środki zewnętrzne

Współpraca z kuratorami sądowymi, policją, szkołami, stowarzyszeniami w celu wypracowania wspólnych działań profilaktycznych.	2019- 2021	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnojniku Urząd Gminy Gnojnik	Liczba i rodzaj działań. Liczba osób objętych wsparciem.	Środki własne, Środki zewnętrzne
Wspieranie i propagowanie idei wolontariatu oraz innych form aktywności społecznej sprzyjających rozwijaniu postaw charytatywnych w stosunku do osób wymagających pomocy i wsparcia	2019- 2021	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnojniku Urząd Gminy Gnojnik Placówki oświatowe	Liczba i rodzaj działań	Środki własne, Środki zewnętrzne
Praca socjalna polegająca na wzmacnianiu lub odzyskiwaniu przez rodzinę zdolności do pełnienia prawidłowych funkcji w społeczeństwie.	2019 - 2021	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnojniku	Liczba rodzin objętych wsparciem w postaci pracy socjalnej.	Środki własne, Środki zewnętrzne
Motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz niwelowania własnych dysfunkcji np. podjęcie terapii leczenia uzależnień, terapii dla ofiar i sprawców przemocy domowej.	2019 - 2021	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnojniku Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Liczba osób, które podjęły terapię. Liczba założonych Niebieskich Kart. Liczba osób, które ukończyły terapię.	Środki własne, Środki zewnętrzne
Dążenie do reintegracji rodzin poprzez pomoc rodzinie, z której dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej w odbudowaniu odpowiedniego środowiska wychowawczego z poprawnymi relacjami i rolami, pozwalającymi na powrót dzieci do rodziny naturalnej.	2019 - 2021	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnojniku Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Placówki oświatowe Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brzesku	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej.	Środki własne, Środki zewnętrzne
W zależności od zdiagnozowanych potrzeb –zapewnienie opieki	2019 - 2021	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba asystentów pracujących na rzecz	Środki własne, Środki zewnętrzne

rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez wsparcie asystenta rodziny.		w Gnojniku	mieszkańców gminy. Liczba rodzin, którym przydzielono asystenta.	
Zapewnienie dostępności poradnictwa specjalistycznego oraz organizowanie i informowanie o miejscach pomocy	2019 - 2021	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Urząd Gminy w Gnojniku PCPR w Brzesku	Liczba i formy przekazów informujących o miejscach pomocy	Środki własne, Środki zewnętrzne
Organizowanie czasu wolnego dla dzieci i młodzieży poprzez prowadzenie działalności edukacyjno-kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej	2019-2011	Szkoły Stowarzyszenia działające na terenie gminy Gnojnik, CK Gnojnik	Ilość dzieci i młodzieży biorących udział w z zorganizowanych zajęciach	Środki własne Środki zewnętrzne

5. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin z dziećmi.

Zapewnienie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom z dziećmi.	2019 - 2021	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnojniku Urząd Gminy Gnojnik	Liczba i formy udzielonej pomocy. Liczba rodzin i dzieci w tych rodzinach objętych pomocą.	Środki własne, Środki zewnętrzne
Objęcie pomocą, w ramach rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu”, wszystkie potrzebujące dzieci.	2019 - 2021	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnojniku	Liczba dzieci korzystających z posiłków.	Środki własne, Środki zewnętrzne
Monitorowanie sytuacji zdrowotnej i edukacyjnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.	2019 - 2021	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnojniku Placówki opieki zdrowotnej Szkoły Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Brzesku	Liczba rodzin i dzieci w tych rodzinach objętych monitorowaniem.	Środki własne, Środki zewnętrzne
Zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo - wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku	2019 - 2021	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnojniku Urząd Gminy Gnojnik	Liczba dzieci umieszczonych w poszczególnych ośrodkach. Wysokość środków przeznaczonych na pokrycie pobytu dzieci w placówkach.	Środki własne, Środki zewnętrzne

preadopcyjnym.				
6. Diagnoza i monitoring skali potrzeb i problemów rodzin z dziećmi w celu poprawy jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców.				
Szczegółowe i wieloaspektowe rozpoznanie sytuacji rodziny przeżywającej trudności.	2019 - 2021	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnojniku	Liczba rodzin przeżywających trudności.	Środki własne, Środki zewnętrzne
Kierowanie osób uzależnionych na leczenie.	2019 - 2021	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnojniku Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Policja	Liczba osób, które podjęły terapię. Liczba osób, które ukończyły terapię.	Środki własne, Środki zewnętrzne
Włączenie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Rozwiązywania Przemocy w Rodzinie w rozwiązanie problemu przemocy w rodzinie.	2019 - 2021	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnojniku Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Policja	Liczba założonych Niebieskich Kart.	Środki własne, Środki zewnętrzne
Przydzielenie rodzinom asystenta rodziny.	2019 - 2021	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnojniku Sąd Rodzinny i Nieletnich	Liczba rodzin współpracujących z asystentem rodziny.	Środki własne, Środki zewnętrzne
Udział pracowników socjalnych i asystenta rodziny w szkoleniach dotyczących pracy z rodziną.	2019 - 2021	Pracownicy socjalni Asystent rodziny	Liczba szkoleń i konferencji.	Środki własne, Środki zewnętrzne
Objęcie rodzin dysfunkcyjnych profesjonalną pomocą	2019 - 2021	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnojniku Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Brzesku Placówki opieki zdrowotnej GKRPA w Gnojniku	Liczba podejmowanych interwencji kryzysowych. Ilość godzin dokonanego nieodpłatnego poradnictwa specjalistycznego. Ilość rodzin korzystających z profesjonalnej pomocy	Środki własne, Środki zewnętrzne

V. REALIZATORZY PROGRAMU.

Założenia Programu w gminie Gnojnik powinny realizować podmioty, które w ramach swoich kompetencji posiadają obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności, w szczególności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz podmioty lub osoby specjalizujące się bądź mające kontakt z dzieckiem i rodziną. Koordynatorem Programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnojniku realizujący go przy współpracy z:

1. Podmiotami publicznymi:

- Urząd Gminy w Gnojniku;
- Placówki oświatowe z terenu Gminy Gnojnik;
- Placówki Służby Zdrowia;
- Posterunek Policji w Czchowie;
- Centrum Kultury w Gnojniku;
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gnojniku;
- Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
- Kuratorzy Sądowi;

1. Szłubami samorządowymi, instytucjami o zasięgu powiatowym i innymi:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Brzesku;
- Powiatowy Urząd Pracy w Brzesku;
- Komenda Powiatowej Policji w Brzesku;
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Brzesku;
- Sąd Rejonowy w Brzesku – Wydziały: Karny, Rodzinny i Nieletnich;

1. Podmiotami niepublicznymi:

- Organizacje pozarządowe;
- Kościoły i związki wyznaniowe z terenu gminy Gnojnik;
- Lokalne media

VI. REZULTATY PROGRAMU.

W wyniku przeprowadzonych działań przewidywane jest osiągnięcie następujących efektów:

- polepszenie sytuacji dziecka i rodziny,
- wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa rodziny i dziecka,
- zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia, dla rodziny i dziecka,
- poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
- przeciwdziałanie umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej,
- zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin celem zapobiegania powstawaniu sytuacji kryzysowych,
- poprawa i wzrost jakości w zakresie funkcjonowania rodziny,
- wzrost świadomości społeczeństwa na temat prawidłowego funkcjonowania rodziny i poprawnych relacji rodzinnych,
- umożliwienie dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej powrotu do rodziny naturalnej, poprzez przywrócenie jej prawidłowych funkcji,
- rozwój efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami realizującymi program wspierania rodziny.

VII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU.

Finansowanie 3 - letniego Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2019-2021 w gminie Gnojnik odbywać się będzie w ramach środków finansowych poszczególnych podmiotów odpowiedzialnych za realizację zadań określonych w powołanych na wstępie ustawach oraz środki pozyskane na zadania związane z realizacją programu w formie dotacji celowych z budżetu państwa, dotacji na realizację rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

Zakłada się, że spodziewanymi rezultatami realizowanego Gminnego Programu Wspierania Rodziny w latach 2019-2021 będzie:

- poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej względem swoich dzieci a także przywrócenie im zdolności do prawidłowego wypełniania obowiązków rodzicielskich;
- ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego rodzin z różnymi dysfunkcjami, uzależnieniami;
- podniesienie świadomości społeczeństwa w zakresie dostępnych formach wsparcia rodzin przeżywających różnego rodzaju trudności lub nimi zagrożonych;
- rozwijanie współpracy instytucji, organizacji, stowarzyszeń oraz innych podmiotów działających na rzecz wspierania rodzin i dzieci oraz zapewnienia najlepszego efektu podjętych inicjatyw.

VIII. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU.

Program będzie koordynowany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gnojniku. W ramach jego realizacji będą gromadzone informacje, które pozwolą na ocenę postępów, wskażą dalsze potrzeby i zrekonstruują działania, które mają dać informację zwrotną, pozwalającą na określenie i wprowadzenie dodatkowych zmian w programie. Monitoring pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji i planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas ustalonych.

Monitoring Programu odbywać się będzie poprzez coroczną ocenę realizacji zadań. W terminie do dnia 31 marca każdego roku przedkładane będzie Radzie Gminy Gnojnik przez Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny.

Gminny Program Wspierania Rodziny jest dokumentem otwartym i długofalowym. Będzie podlegał ewaluacji i monitoringowi w zależności od występujących potrzeb rozpoznawanych i ustalanych przez podmioty zajmujące się problemami rodziny. Ewaluacja będzie miała charakter usprawniający i wskazujący kierunki ewentualnych zmian w zapisach programowych. Pozwoli na sprawdzenie efektywności i skuteczności przyjętych założeń oraz sposobu wydatkowania środków przeznaczonych na ich realizację.

IX. PODSUMOWANIE

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Gnojnik na lata 2019 - 2021 zakłada stworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodzin, w szczególności rodzin z dziećmi. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, ochronny, a rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami.

W celu osiągnięcia zamierzonych celów w realizację programu będą włączane instytucje, placówki i organizacje, które swoimi działaniami, wspierają dzieci i rodziny. Wszystkie działania będą skoncentrowane na polepszeniu sytuacji dziecka i rodziny, zwiększeniu poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowaniu negatywnych zachowań oraz stworzeniu skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka. Jednocześnie, jako działanie niezbędne, będzie prowadzone systematyczne podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków dysfunkcji oraz promowanie rodzinnego stylu życia. Tylko wtedy można zwiększyć szanse rodziny na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz wykorzystanie własnej aktywności i wewnętrznego potencjału w celu zdobywania nowych umiejętności koniecznych do prawidłowego wypełniania swych ról społecznych.

Przewodniczący Rady Gminy

mgr inż. Paweł Prus